

Спеціальність 5.03050901 «Бухгалтерський облік»

Групи: 2Бс-1003, 3Б-980

Дисципліна: «ТЕХНІЧНЕ НОРМУВАННЯ»

1. НАЗВА ТЕМИ

Тема 1. ОСНОВИ ТЕХНІЧНОГО НОРМУВАННЯ

1.1. Суть, значення та функції технічного нормування.

1.2. Методи технічного нормування.

1.3. Норма – основа технічного нормування: поняття та види норм.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ: технічне нормування, метод технічного нормування, норма

3. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ:

Технічне нормування – це система науково обґрунтованих методів і правил визначення норми часу, виробітку, витрат будь-яких ресурсів (сировини, матеріалів, палива) для виконання певної роботи.

Мета технічного нормування – це скорочення витрат на виготовлення продукції, підвищення продуктивності та якості праці, сприяння розширенню виробництва та зростанню доходів підприємства і працівників на основі впровадження техніко-технологічних нововведень і вдосконалення організації виробничих і трудових процесів.

Норма – максимально допустима величина витрат часу, матеріалів, палива, енергії та інших ресурсів для виготовлення одиниці продукції.

4. МАТЕРІАЛ ЛЕКЦІЇ

1.1 СУТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ ТЕХНІЧНОГО НОРМУВАННЯ

Технічне нормування – це система науково обґрунтованих методів і правил визначення норми часу, виробітку, витрат будь-яких ресурсів (сировини, матеріалів, палива) для виконання певної роботи.

Суть технічного нормування полягає у встановленні технічно обґрунтованих норм на основі вивчення виробничих можливостей і аналізу, проектування продуктивності режиму роботи машин, а також ефективної організації праці.

«Запам'ятайте!» Основне завдання технічного нормування – встановлення науково обґрунтованих норм і перевірка на практиці мінімально необхідних затрат часу та інших ресурсів на виконання певної роботи. Технічне нормування дозволяє раціонально розмістити робочих і правильно використовувати їх час та інші ресурси, що задіяні у процесі виробництва.

Мета технічного нормування – це скорочення витрат на виготовлення продукції, підвищення продуктивності та якості праці, сприяння розширенню виробництва та зростанню доходів підприємства і працівників на основі впровадження техніко-технологічних нововведень і вдосконалення організації виробничих і трудових процесів.

Технічне нормування має значення в плануванні роботи підприємства, в удосконаленні організації праці та її оплати, в підвищенні продуктивності праці та якості продукції тощо.

«Запам'ятайте!» Виходячи з цього, основними функціями технічного нормування є:

- планування – норми слугують основою виробничого планування на всіх рівнях, в усіх підрозділах підприємства;
- диференціація заробітної плати – підставою для правильного встановлення заробітної плати працівникам мають бути ретельно обґрунтовані норми;
- організація праці – нормування сприяє виявленню й закріпленню ефективних прийомів і методів праці;
- соціальна – нормування сприяє обґрунтованому й справедливому розподілу трудових доходів між працівниками.

Жодна з функцій не може розглядатися як домінуюча, тому що кожна з них спрямована на забезпечення економії виробничих ресурсів та підвищення ефективності їх використання.

Процес технічного нормування на підприємстві передбачає:

- а) вивчення виробничого процесу;
- б) розробка необхідних норм;
- в) доведення розроблених норм до виконавців;
- г) регулювання, контроль та стимулювання виконання розроблених норм;
- д) періодичний перегляд розроблених норм і забезпечення їх прогресивності;
- е) розширення сфери охоплення виробничого процесу технічним нормуванням, вивчення та втілення передового досвіду роботи.

1.2 МЕТОДИ ТЕХНІЧНОГО НОРМУВАННЯ

Метод нормування визначає, яку методичну і розрахункову основу обрано для встановлення норми тим чи іншим способом, тобто сукупність заходів та розрахунків, за допомогою яких відбувається процес встановлення норми.

«Запам'ятайте!» Існуючі методи технічного нормування можуть бути поділені на дві групи: сумарні та аналітичні. Її склад та характеристика кожного з методів і способів встановлення норм відображено на рис. 1.1.

Сумарні методи характеризуються тим, що норми встановлюються на кожну операцію в цілому (сумарно) без розчленування її на складові частини. Норми, встановлені сумарними методами, мають суттєві недоліки: є наближеними; відсутній аналіз умов і факторів, що впливають на величину норми; не стимулюють вдосконалення технологічного процесу і не сприяють підвищенню продуктивності праці та зниженню собівартості продукції. Ці норми отримали назву досвідно-статистичних.

При аналітичних методах норми встановлюються на кожну операцію діленням її на окремі частини, елементи, аналізуючи їх зміст, досліджуючи чинники, що на них впливають і т.д.. Норми, встановлені цим методом, отримали назву науково-обґрунтованих.

Досвідний метод нормування заключається в тому, що норми встановлюються нормувальником чи майстром, виходячи з особистого досвіду (необґрунтоване, необ'єктивне встановлення норм).

Статистичний метод нормування полягає в тому, що норми встановлюються на основі обліку фактично затрачених ресурсів на роботи, що виконувалися у минулому за подібних організаційно-технічних умов їх виконання.

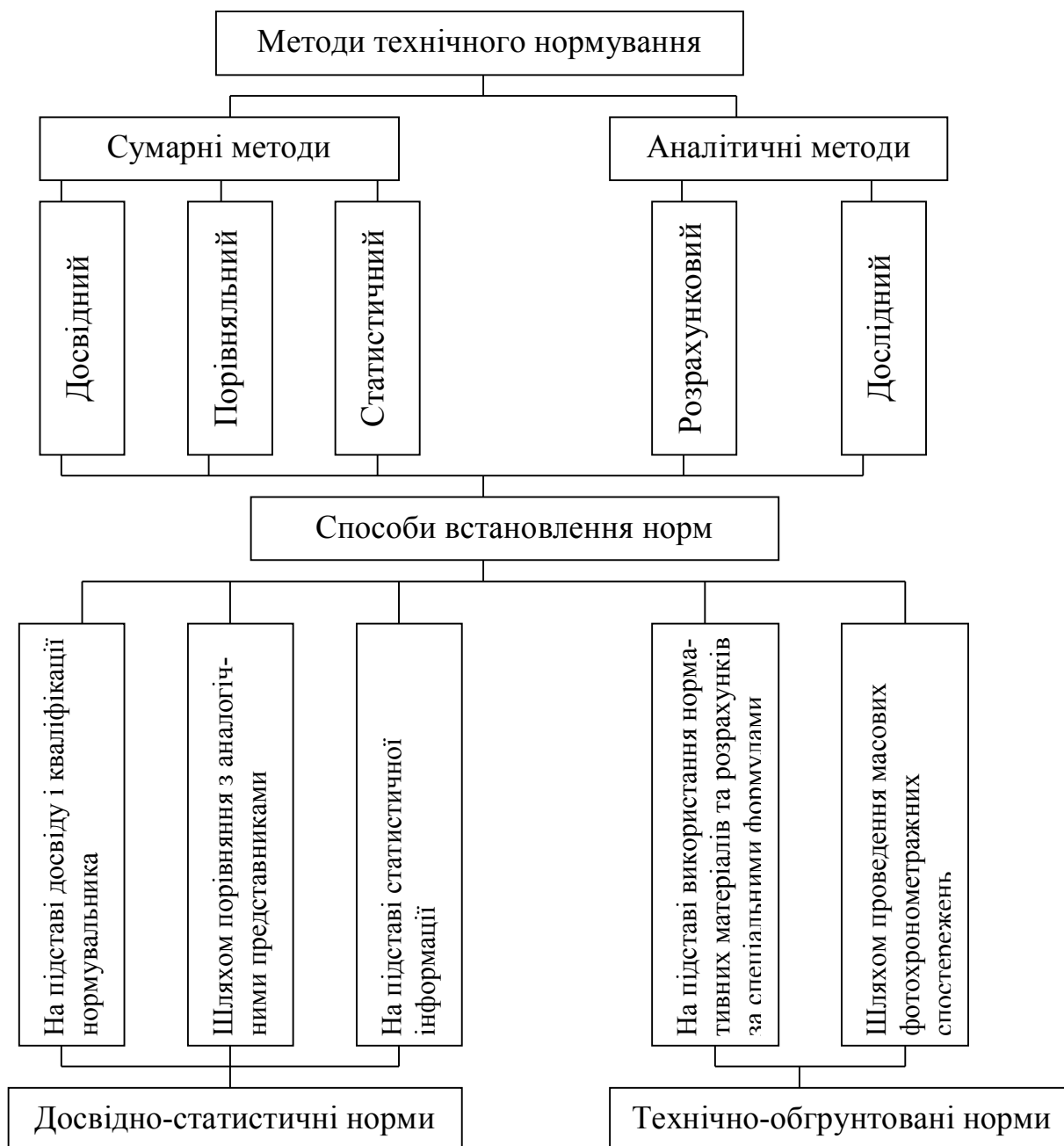

Рис. 1.1. Методи та способи технічного нормування

Метод порівняння (аналогії) полягає в тому, що норми встановлюються шляхом порівняння належної до виконання операції з аналогічною (подібною) операцією, на яку норми були визначені раніше.

Розрахунковий метод нормування характеризується тим, що технічно обґрунтовані норми встановлюються шляхом поелементного розрахунку по відповідних технічних нормативах, а саме:

1. у масовому виробництві – по диференційованих нормативах;
2. в серійному виробництві – по укрупнених нормативах;
3. в одиничному виробництві – по цільових комплексних нормативах чи типових нормах.

Дослідний метод нормування заключається в тому, що технічно обґрунтовані норми встановлюються на основі результатів дослідницької роботи, що проводиться в лабораторіях чи добре налагоджених ділянках виробництва.

1.3. НОРМА – ОСНОВА ТЕХНІЧНОГО НОРМУВАННЯ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ НОРМ

Норма – максимально допустима величина витрат часу, матеріалів, палива, енергії та інших ресурсів для виготовлення одиниці продукції.

«*Запам'ятайте!*» Норми класифікують за наступними ознаками:

1. за видами:

а) норма часу – це час, який необхідний для виконання одиниці роботи робітником чи групою робітників певної кваліфікації у певних організаційно-технічних умовах;

б) норма виробітку – це об'єм виконаної роботи за одиницю часу робітником чи групою робітників певної кваліфікації у певних організаційно-технічних умовах;

в) норма обслуговування – це кількість одиниць устаткування, апаратів, агрегатів, механізмів, які робітник має одночасно обслуговувати протягом зміни;

г) норма чисельності – це кількість робітників, що необхідна для забезпечення безперебійної роботи устаткування, робочого місця протягом зміни, за наявних організаційно-технічних умов та встановленого обсягу роботи;

д) нормоване завдання – це розрахунковий обсяг роботи, який повинен виконати працівник (колектив) за певний робочий період (зміну, місяць тощо).

2. за методом встановлення (обґрунтування):

а) технічно обґрунтовані – встановлюються, виходячи зі спостережень, розрахунків, виробничої потужності обладнання, робочих місць та інших параметрів;

б) досвідно-статистичні – встановлюються, виходячи зі статистичних даних за попередні періоди, на аналогічні роботи чи з особистого досвіду нормувальника.

3. за періодом дії:

а) умовно-постійні – діють увесь період існування тих умов, для яких були створені (період виготовлення продукції);

б) сезонні – діють лише конкретні пори року;

в) тимчасові – діють обмежений період часу (період освоєння, ремонту тощо);

г) разові – використовуються на поодиноких роботах, що не повторюються.

4. за сферою поширення:

а) міжгалузеві – розробляються централізовано на масові процеси, що мають місце в усіх галузях виробничої сфери та зустрічаються у невиробничій сфері;

б) галузеві – розробляються галузевими нормативно-дослідними організаціями, поширені в межах однієї галузі;

в) районні – розробляються галузевими нормативно-дослідними організаціями для підприємств, сконцентрованих в окремих географічних районах зі своїми природокліматичними умовами;

г) місцеві – розробляються безпосередньо на підприємствах, в організаціях та установах з метою найповнішого врахування місцевих організаційно-технічних умов виробництва.

5. за кількістю людей, праця яких нормується:

а) індивідуальні – призначаються для одного окремого працівника за умов індивідуальної організації праці;

б) колективні – розраховані на колектив працівників, тісно пов'язаних кооперуванням праці (ланка, бригада, група).

6. за ступенем укрупнення:

а) диференційовані – норми, що встановлюються на основі нормативів на окремі елементи операцій;

- б) укрупнені – норми, що встановлюються в цілому на деталь, виріб, технологічний процес, вид робіт;
 - в) комплексні – норми витрат на кінцевий укрупнений вимірник праці бригади, дільниці, цеху.
7. за способом визначення:
- а) єдині – норми, що встановлюються на виконання технічно однорідних робіт для всіх чи окремих цехів;
 - б) типові – норми, що розраховуються для типових технологічних процесів в цехах, на підприємстві;
 - в) індивідуальні – норми, що розраховуються для окремих операцій, деталей, виробів чи робіт.

Висновки. Технічне нормування має значення в плануванні роботи підприємства, в удосконаленні організації праці та її оплати, в підвищенні продуктивності праці та якості продукції тощо. Мета технічного нормування – це скорочення витрат на виготовлення продукції, підвищення продуктивності та якості праці, сприяння розширенню виробництва та зростанню доходів підприємства і працівників на основі впровадження техніко-технологічних нововведень і вдосконалення організації виробничих і трудових процесів. Існуючі методи технічного нормування можуть бути поділені на дві групи: сумарні та аналітичні. Норма – максимально допустима величина витрат часу, матеріалів, палива, енергії та інших ресурсів для виготовлення одиниці продукції.

5. ЗАКРІПЛЕННЯ ГОЛОВНОГО

Перелік термінів для заучування: технічне нормування, мета технічного нормування, метод технічного нормування, норма, класифікаціям.

Перевірте, чи засвоїли Ви основні поняття?(тести до теми 1)

1. Не є функцією технічного нормування:
 - а) планування;
 - б) організація праці;
 - в) диференціація заробітної праці;
 - г) державне регулювання.
2. Методи технічного нормування поділяють на групи:
 - а) дослідні та досвідні;
 - б) аналітичні та сумарні;
 - в) порівняльні та аналітичні;
 - г) розрахункові та досвідні.
3. Який метод нормування полягає в тому, що норми встановлюються на основі обліку фактично затрачених ресурсів на роботи, що виконувалися у минулому за подібних умов:
 - а) досвідний;
 - б) статистичний;
 - в) аналітичний;
 - г) розрахунковий.

4. Який метод нормування полягає в тому, що норми встановлюються нормувальником чи майстром, виходячи з особистого досвіду:

- а) дослідний;
- б) досвідний;
- в) аналогії;
- г) розрахунковий.

5. Норми, які діють обмежений період часу, називаються:

- а) сезонні;
- б) тимчасові;
- в) умовно-постійні;
- г) разові.

6. За способом визначення норми класифікуються:

- а) індивідуальні та колективні;
- б) міжгалузеві, галузеві, місцеві, районні;
- в) комплексні, укрупнені та диференційовані;
- г) індивідуальні, єдині та типові.

7. Норми, які розробляються безпосередньо на підприємствах з метою найповнішого врахування місцевих організаційно-технічних умов виробництва, називаються:

- а) індивідуальні;
- б) єдині;
- в) місцеві;
- г) разові.

8. Час, який необхідний для виконання одиниці роботи робітником (групою) у певних умовах:

- а) норма виробітку;
- б) норма часу;
- в) норма обслуговування;
- г) норма чисельності.

9. Норми витрат на кінцевий укрупнений вимірник праці бригади, дільниці, цеху:

- а) комплексні;
- б) укрупнені;
- в) диференційовані;
- г) типові.

10. При аналітичних методах норми встановлюються:

- а) на кожну операцію в цілому (сумарні) без розчленування її на складові частини;
- б) на кожну операцію діленням її на окремі частини та аналізуючи їх;
- в) правильні відповіді а та б;
- г) правильна відповідь відсутня.

6. ВІДПОВІДІ: 1г; 2б; 3б; 4б; 5б; 6г; 7в; 8б; 9а; 10б.